

Economie: inflatie en wensen compensatie

Rapport I&O Research

Juli 2022
Opinieonderzoek i.o.v. NOS

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/163

Datum

juli 2022

Opdrachtgever

NOS

Auteurs

Melle Conradie
Coen Schuring
Asher van der Schelde

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Achtergrond	4
1.2	Belangrijkste bevindingen	4
	Leeswijzer	7
2	Effect economie op eigen situatie	8
2.1	Kwart ervaart moeilijkheden door inflatie	8
2.2	Wie hebben er last?	9
2.3	Net als in juni vooral vraag om compensatie werkgever	10
3	Mening over compensatie voor prijsstijgingen	12
3.1	Roep om ook middeninkomens te compenseren	12
3.2	Meerderheid vindt voorgestelde extra compensatie onvoldoende	12
3.3	Twee derde staat positief tegenover extra winstbelasting	14
4	Verantwoording	15

1 Inleiding

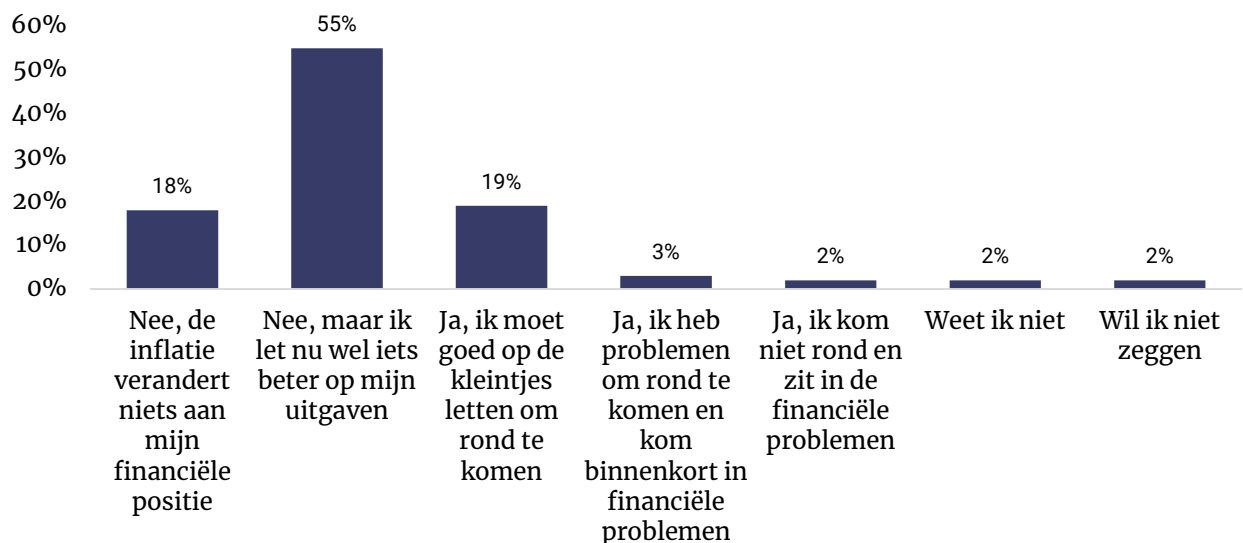
1.1 Achtergrond

I&O Research voert maandelijks onderzoek uit onder Nederlanders in opdracht van de NOS. In dit rapport komen de economische verwachtingen aan bod en kijken we naar de effecten van de inflatie op de Nederlanders en welke compensatie ze hier graag voor zouden ontvangen. Het onderzoek vond plaats van vrijdag 15 tot maandag 18 juli, er werkten in totaal 2.171 Nederlanders van 18 jaar of ouder aan mee. De vragen over de Nederlandse economie, inflatie en mogelijk compensatie, zijn door de helft van de steekproef – dat wil zeggen 1.084 Nederlanders – beantwoord.

1.2 Belangrijkste bevindingen

Een kwart van de Nederlanders geeft aan in meer of mindere mate last te hebben van de inflatie. Vijf procent verwacht binnenkort in de financiële problemen te komen of zit dat al en een vijfde moet goed op kleintjes letten om rond te komen. Ruim de helft van de Nederlanders zegt geen problemen te ervaren door de inflatie, maar houdt hun uitgaven wel beter in de gaten. Sinds de vorige meting in juni is dit aandeel significant gegroeid met twaalf procent. De groep die in juni geen last ervaarde en goed op hun uitgaven moest letten is kleiner geworden.

Figuur A – Hebt u door de inflatie, in uw dagelijks leven, problemen om rond te komen? (n=1.084)

Wie hebben er last van inflatie?

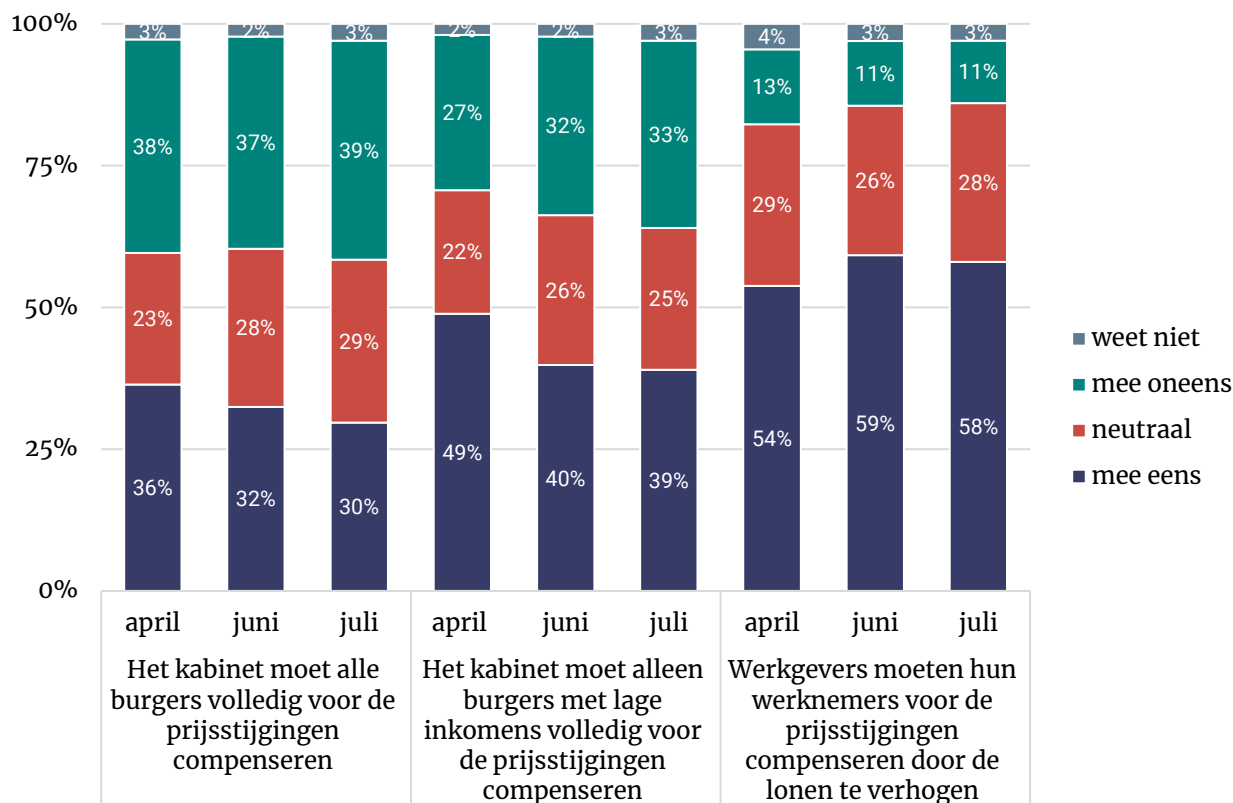
Mensen met een minimum of beneden modaal inkomen komen vaker dan anderen door de inflatie in de financiële problemen. SP- en PVV-stemmers moeten naar verhouding vaker dan anderen beter op hun uitgaven letten. VVD- en D66-stemmers en hogeropgeleiden is de situatie relatief vaak onveranderd.

Compenseren van lonen via werkgevers blijft populairste oplossing

In juli zijn Nederlanders – net als in juni – duidelijk voorstander (58%) van compensatie via de lonen door werkgevers. Minder vindt men dat het kabinet lage inkomen volledig moet compenseren (39%) of alle burgers moet compenseren (30%).

Figuur B – Wat vindt u? (n=1.084)

Wie is het met de stellingen eens?

PVV-stemmers zijn relatief vaak voor compensatie van alle burgers. D66- en GL stemmers zijn het daar vaker mee oneens. Hetzelfde geldt voor hogeropgeleiden en hogere inkomens.

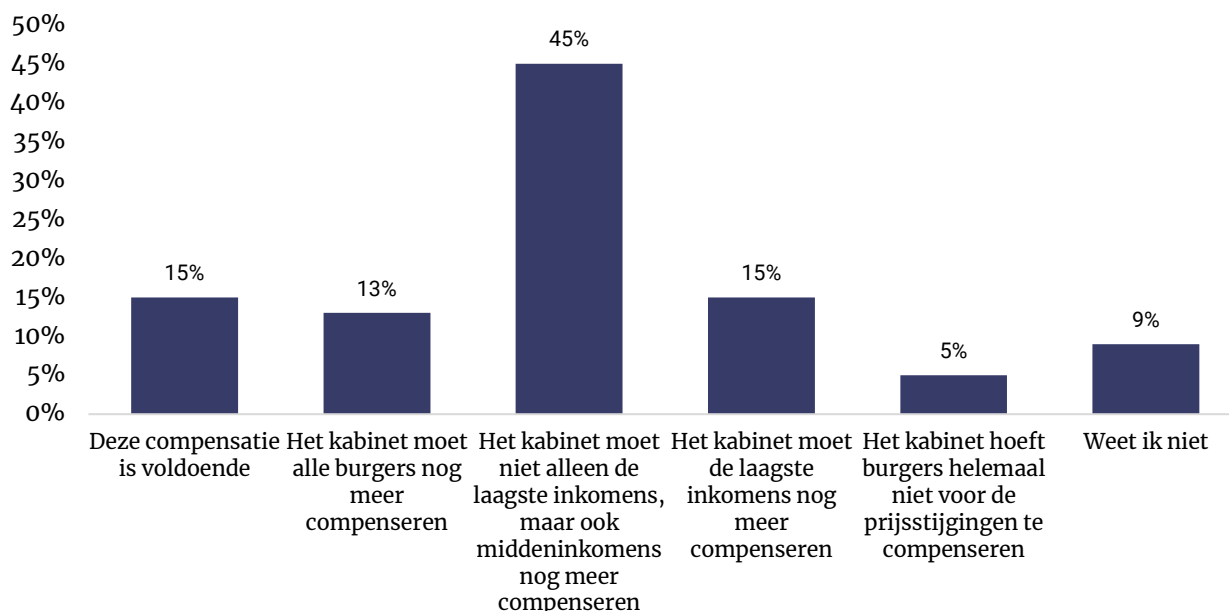
PvdA-stemmers willen naar verhouding vaker dat alleen lage inkomens volledig gecompenseerd worden. Hetzelfde geldt voor Nederlanders ouder dan 65 of met een beneden modaal inkomen. VVD- en PVV-stemmers vinden deze oplossing vaker juist geen goed idee.

Voorstanders van compensatie van lonen door werkgevers zijn meer dan gemiddeld onder Nederlanders in de werkende leeftijd te vinden.

Grootste roep komt om middeninkomens (nog meer) te compenseren

In juli vindt een even grote groep Nederlanders als in juni dat de huidige overheidscompensatie voor de stijgende prijzen voldoende is. De groep die zegt dat burgers helemaal niet gecompenseerd hoeven te worden is ten opzichte van juni significant afgenomen. Bijna de helft wilt graag dat - naast de lage inkomens - de middeninkomens (nog meer) gecompenseerd moeten worden. SP-stemmers zijn hier vaker voorstander van dan anderen.

Figuur B – Wat vindt u? (n=1.084)

Een vijfde Nederlanders vindt extra compensatie voldoende

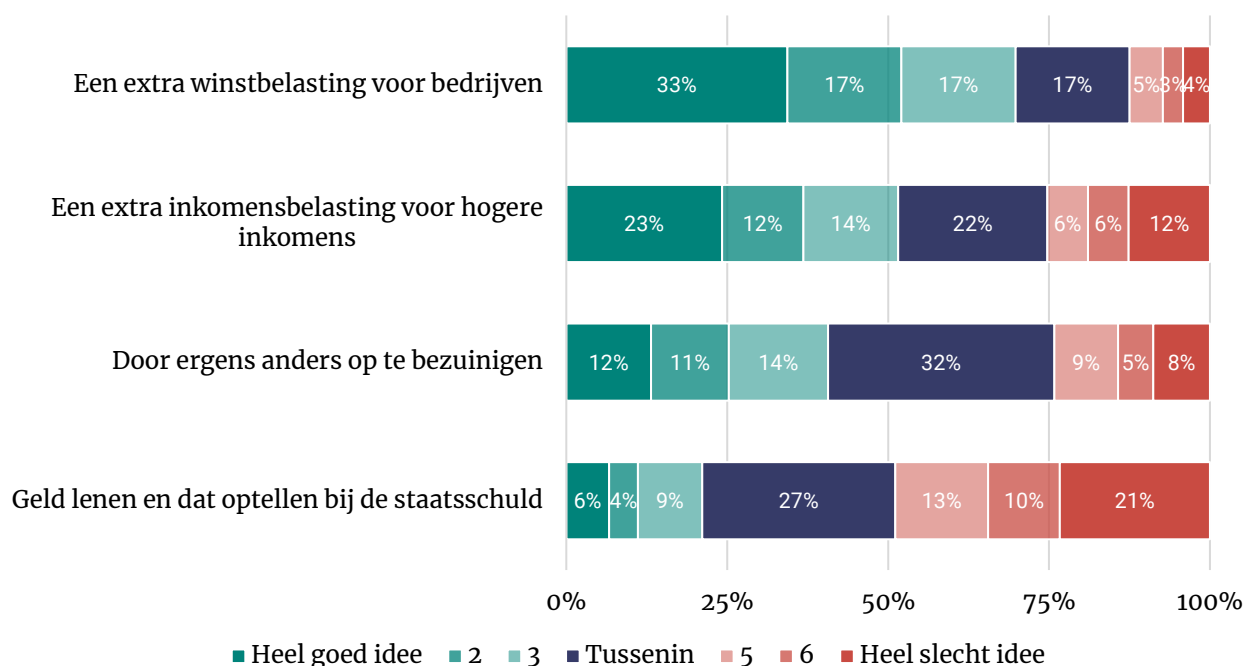
Er zijn plannen vanuit het kabinet om de laagste inkomens (tot 120% van het minimumloon) een extra inflatie-compensatie van 500 euro te geven. Ruim een vijfde van de Nederlanders vindt deze extra compensatie voor nu voldoende. Zes op de tien Nederlanders zijn het daar niet mee eens. Daarbij noemen ze vooral dat naast lage inkomen ook middeninkomens gecompenseerd moeten worden.

Twee derde staat positief tegenover extra winstbelasting bedrijven

Om burgers extra te compenseren heeft de overheid extra inkomsten nodig. Twee derde van de Nederlanders vindt dit in meer of mindere mate een goed idee. Een derde vindt dit zelfs een heel goed plan. In mindere mate is men voor extra inkomstenbelasting of bezuinigingen, al zijn er ook voor deze plannen meer voorstanders dan tegenstanders. Dat geldt niet voor het extra op laten lopen van de staatsschuld.

Figuur C – Wat vindt u van de volgende ideeën om dat geld op te halen of vrij te maken? (n=1.084)

Respondenten kregen de volgende toelichting te zien: "Het extra compenseren van burgers zal de overheid geld kosten."

Voorstanders van extra winstbelasting voor bedrijven zijn met name bij D66, SP en GroenLinks (83%) te vinden. Ook hogeropgeleiden zijn het hier relatief vaak mee eens. Belasting op hogere inkomens vindt men vooral naarmate men zelf meer verdient een minder goed idee.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het effect van de economie op de eigen situatie.

Hoofdstuk 3 gaat over de compensatie van prijsstijgingen en wat Nederlanders hier van vinden. De verantwoording is te vinden in hoofdstuk 4.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek – uitgevoerd in opdracht van de NOS – vond plaats van vrijdag 15 tot maandag 18 juli. In totaal werkten 1.084 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek, dit is de helft van de gehele steekproef van 2.171 Nederlanders. Alle vragen in dit onderzoek zijn aan een willekeurige helft van de gehele steekproef voorgelegd.

Het grootste deel van de steekproef (n=960) is afkomstig het I&O Research Panel, 124 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

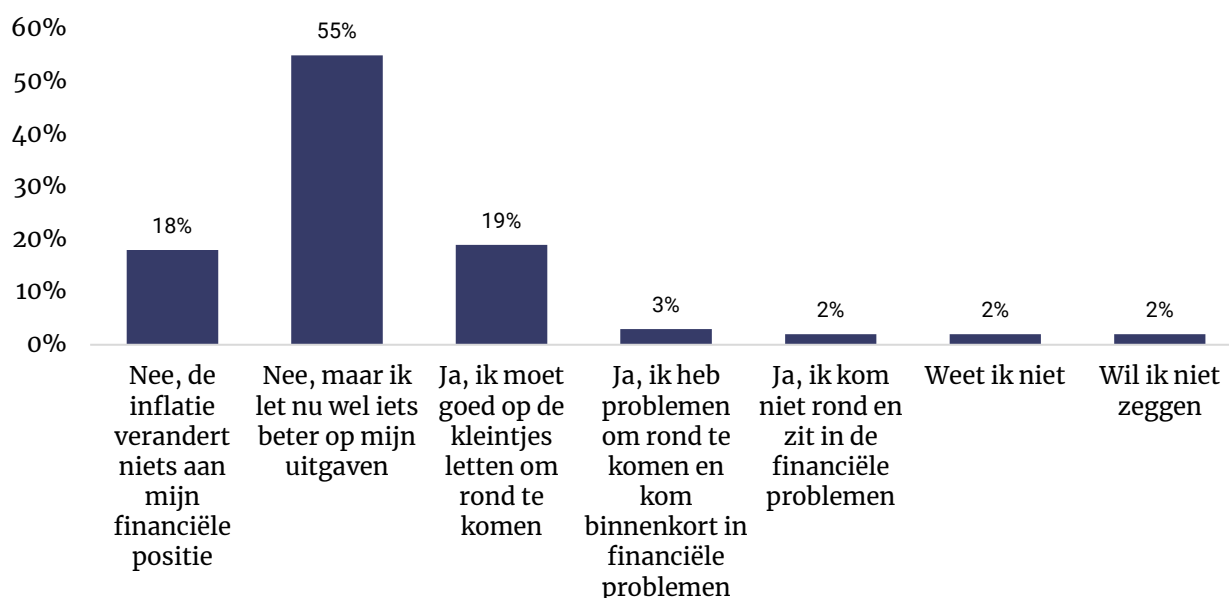
2 Effect economie op eigen situatie

2.1 Kwart ervaart moeilijkheden door inflatie

Na het lezen van een omschrijving van inflatie geeft een kwart van de Nederlanders aan daar in meer of mindere mate last van te hebben. Vijf procent verwacht binnenkort in de financiële problemen te komen of zit dat al en 19 procent moet goed op kleintjes letten om rond te komen (Figuur 1.1). De meerderheid van de Nederlanders (55%) ervaart geen problemen door de inflatie, maar let nu wel beter op de uitgaven. Dit aandeel is significant gegroeid ten opzichte van juni¹ (43%). Deze toename hangt samen met het kleiner worden van de groepen “geen last” (juni: 26%) en “moet goed op uitgaven letten” (juni: 24%). Het percentage Nederlanders dat financiële problemen ken of deze op korte termijn verwacht is stabiel.

Figuur 2.1 – Hebt u door de inflatie, in uw dagelijks leven, problemen om rond te komen? (n=1.084)

Respondenten kregen de volgende toelichting te zien: “Met inflatie wordt bedoeld dat geld minder waard wordt en je meer geld moet betalen voor producten. Met andere woorden: met 1 euro kun je vandaag minder dan gisteren.”

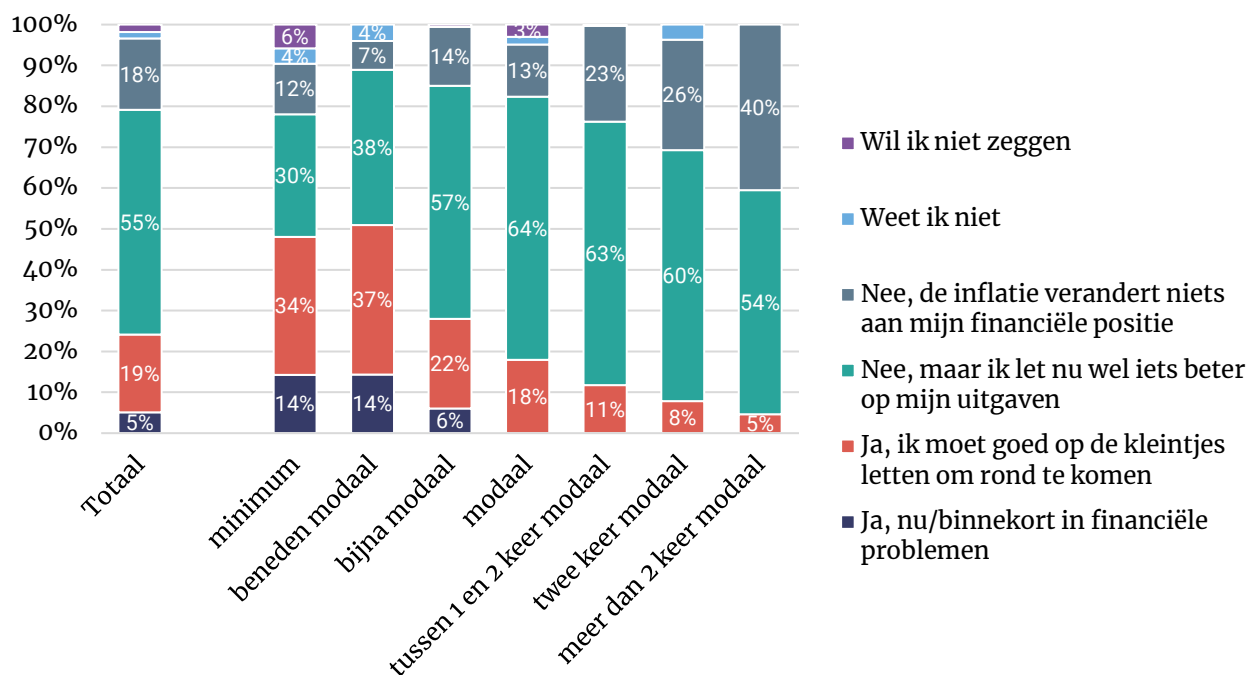
¹ In juni zijn net iets andere, maar goed te vergelijken, antwoordcategorieën voorgelegd. De opties waren toen “Geen last van, ik kan alles nog steeds doen”, “Niet zo veel last, ik let wel iets beter op mijn uitgaven”, “Enige last, ik moet hierdoor goed op de kleintjes letten”, “Veel last, ik kom hierdoor financieel in de problemen”.

2.2 Wie komen er in de problemen door de inflatie?

In Figuur 2.2 hebben we de inflatie afgezet tegen het inkomensniveau van Nederlanders. Hieruit wordt duidelijk dat naast minima ook beneden modale inkomens (€14.100 tot €29.500) en in mindere mate bijna modale inkomens (€29.500 tot €36.500) in financiële problemen zitten of dit dreigen te komen. Voor de meerderheid van Nederlanders in alle inkomensgroepen heeft de inflatie minimaal enig effect op de eigen financiële positie.

Figuur 2.2 – Hebt u door de inflatie, in uw dagelijks leven, problemen om rond te komen? (uitgesplitst naar inkomensgroep) (n totaal=1.084)

Naast het inkomensniveau zijn er een aantal groepen die meer of minder dan gemiddeld in de problemen. Wanneer we kijken naar stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen dan zien we dat:

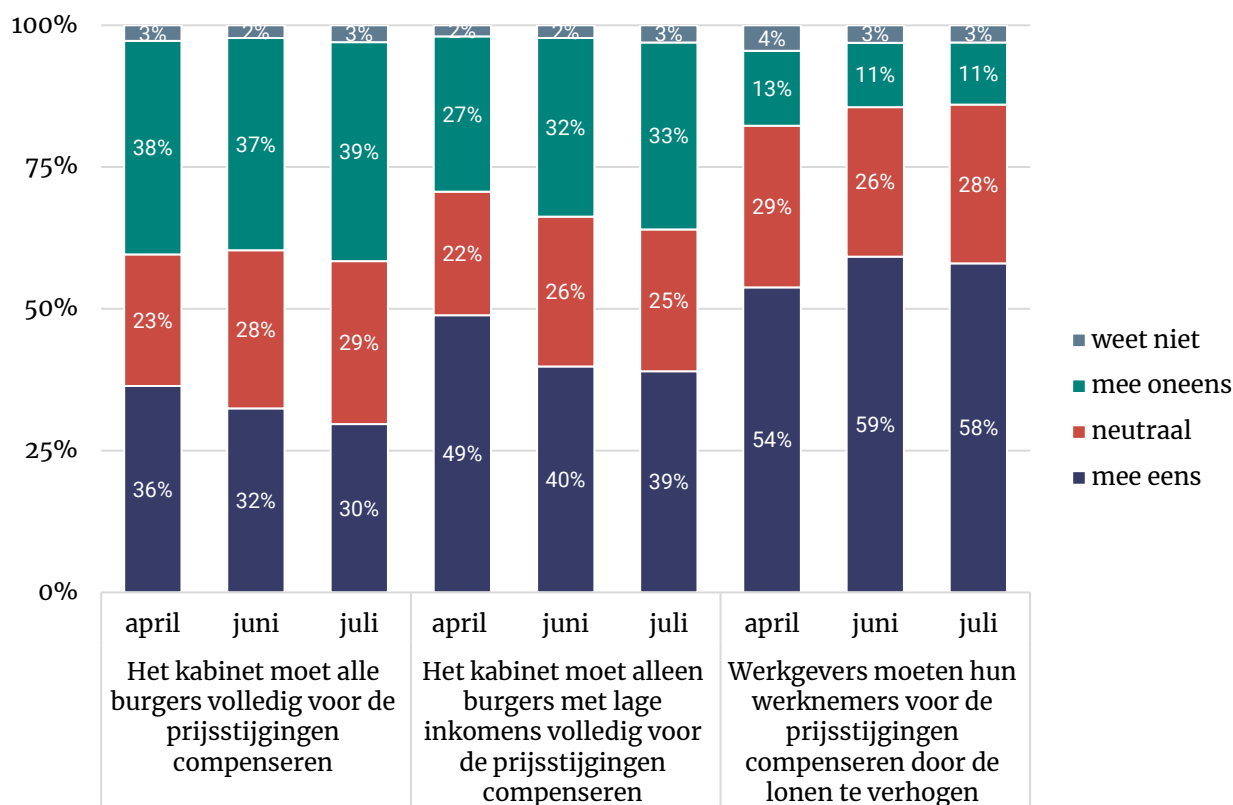
- Voor VVD-stemmers (25%) en D66 stemmers (36%) verandert relatief vaak niks aan hun financiële positie (gemiddeld: 18%);
- PVV-stemmers (39%) en SP-stemmers (29%) moeten nu vaker op de kleintjes letten dan gemiddeld (19%);
- SP-stemmers zitten relatief vaak al in financiële problemen (5%; gemiddeld: 2%).

Verder 23 procent van de hogeropgeleiden niets veranderd aan de financiële positie. Dat is meer dan gemiddeld (18%).

2.3 Net als in juni vooral vraag om compensatie werkgever

Net als in april en juni vroegen we Nederlanders een aantal stellingen over mogelijke compensatie te beantwoorden. Het beeld verschilt niet met de vorige meting in juni. Men is per saldo duidelijk voorstander van compensatie via de lonen door werkgevers (58% voor, 11% tegen) (Figuur 2.1). Met de stelling dat het kabinet alleen burgers met lage inkomens volledig moet compenseren is men het iets vaker eens (39%) dan oneens (33%). In april was nog de helft hier voorstander van. Voor compensatie van álle burgers is het beeld omgekeerd (30% voor, 39% tegen).

Figuur 2.3 – In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (n=1.084)

De opvattingen over hoe de compensatie ingericht moet worden, verschillen per partijvoorkeur, opleidingsniveau en inkomensniveau:

Kabinet moet alle burgers volledig compenseren (30% eens; 39% oneens)

- Naar verhouding zijn PVV-stemmers het vaker eens met compensatie voor alle burgers (51%);
- D66-stemmers (55% oneens) en GL-stemmers (58% oneens) zijn daar naar verhouding juist vaak geen voorstander van.
- Hogeropgeleiden zijn het vaker oneens met de stelling (50%).
- Nederlanders die meer dan modaal verdienen vinden vaker dat het kabinet niet alle burgers hoeft te compenseren. Nederlanders met inkomens van meer dan 2 keer modaal, zijn het in 61 procent van de gevallen oneens met volledige compensatie.

Kabinet moet alleen lage inkomens volledig compenseren (39% eens; 33% oneens)

- PvdA-stemmers (61%) zijn het duidelijk vaker eens met deze stelling.
- VVD-stemmers (43% oneens) en PVV-stemmers (44% oneens) vinden dit vaker geen goede oplossing.
- 65-plussers (50% eens) zijn naar verhouding positief.
- Hetzelfde geldt voor Nederlanders met een beneden modaal inkomen.

Werkgevers moeten hun werknemers compenseren (58% eens; 11% oneens)

- Ongeveer twee derde van de Nederlanders van 49 jaar of jonger (ook vaker werkzaam dan ouderen) is het hiermee eens.

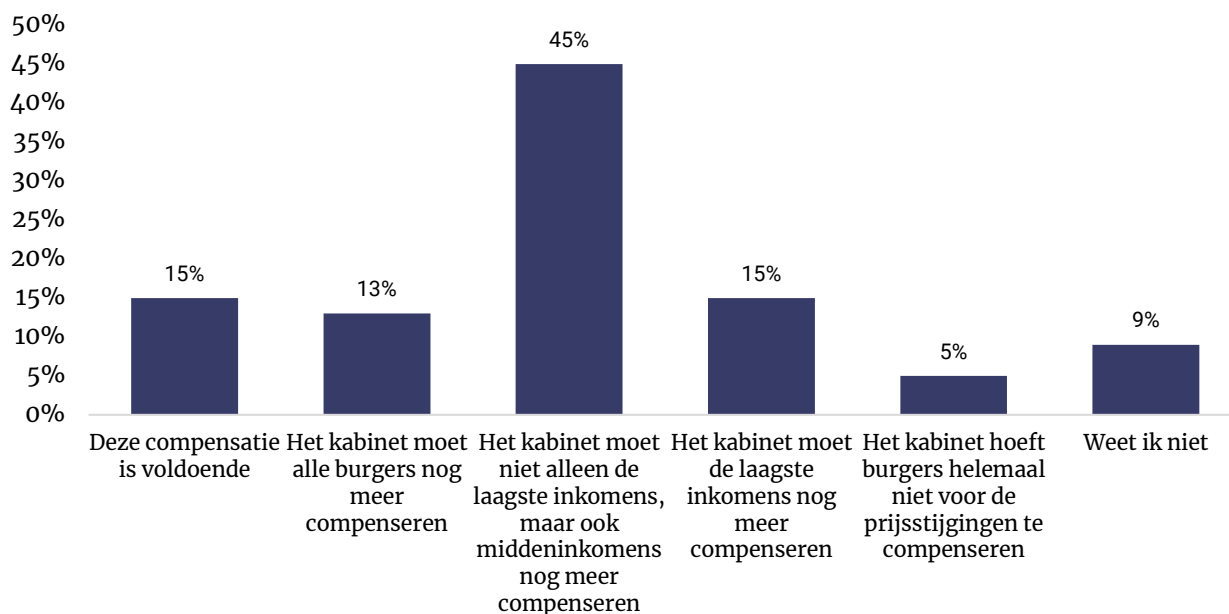
3 Mening over compensatie voor prijsstijgingen

3.1 Roep om ook middeninkomens te compenseren

Net als bij de meting in juni, vindt 15 procent van de Nederlanders de huidige overheidscompensatie voor de stijgende prijzen voldoende (Figuur 3.1). Vijf procent vindt dat burgers helemaal niet door het kabinet gecompenseerd hoeven te worden, dat is een significante afname ten opzichte van juni (11%). Bijna de helft van de Nederlanders (45%) ziet graag dat naast de lage inkomens ook middeninkomens (nog meer) gecompenseerd worden. Bij de juni-meting was dit nog geen antwoordoptie maar gaf wilde 36% meer compensatie voor alle burgers en 35% voor alleen burgers met een laag inkomen.

Figuur 3.1 – Wat vindt u? (n=1.084)

Respondenten kregen de volgende toelichting te zien: “Op dit moment compenseert het kabinet burgers voor de prijsstijgingen. Er is een energiebelastingverlaging en een accijnsverlaging op brandstof voor iedereen. Via de gemeente wordt 800 euro gecompenseerd voor de laagste inkomens.”

Zowel een op de vijf VVD-stemmers als een op de vijf D66-stemmers vindt de huidige compensatie voldoende. Van de SP-kiezers vindt zes procent dat. SP-stemmers zijn naar verhouding juist vaak voorstander van compensatie voor lage inkomens én middeninkomens (60%). GL-stemmers noemen vaker dan gemiddeld dat het kabinet de laagste inkomens nog meer moet compenseren (28%). Geen enkele groep is bovengemiddeld positief over het niet tegemoet komen van burgers.

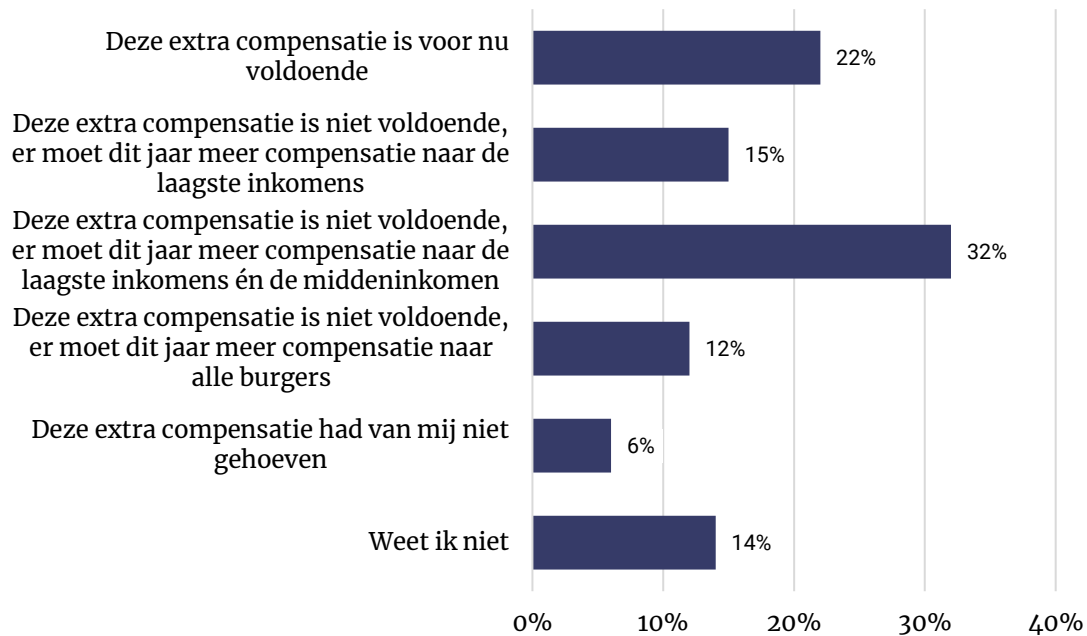
3.2 Meerderheid vindt voorgestelde extra compensatie onvoldoende

Er zijn plannen vanuit het kabinet om de laagste inkomens (tot 120% van het minimumloon) een extra inflatie-compensatie van 500 euro te geven. Ruim een vijfde van de Nederlanders (22%) vindt deze extra compensatie voor nu voldoende (Figuur 3.2). Zes op de tien Nederlanders zijn het daar niet mee eens. Daarbij noemen ze vooral dat naast lage inkomen ook middeninkomens gecompenseerd moeten worden. Vijftien procent vindt dat lage inkomens nog meer compensatie

moeten krijgen en twaalf procent wil meer compensatie voor alle Nederlanders. Voor een kleine groep (6%) had de extra compensatie niet gehoeven.

Figuur 3.2 – Wat vindt u van dit voorstel voor extra compensatie? (n=1.084)

Respondenten kregen de volgende toelichting te zien: “Bovenop de huidige compensatie stelt het kabinet voor nog een extra energietoeslag van 500 euro uit te keren aan de laagste inkomens (tot 120% van het minimumloon).”

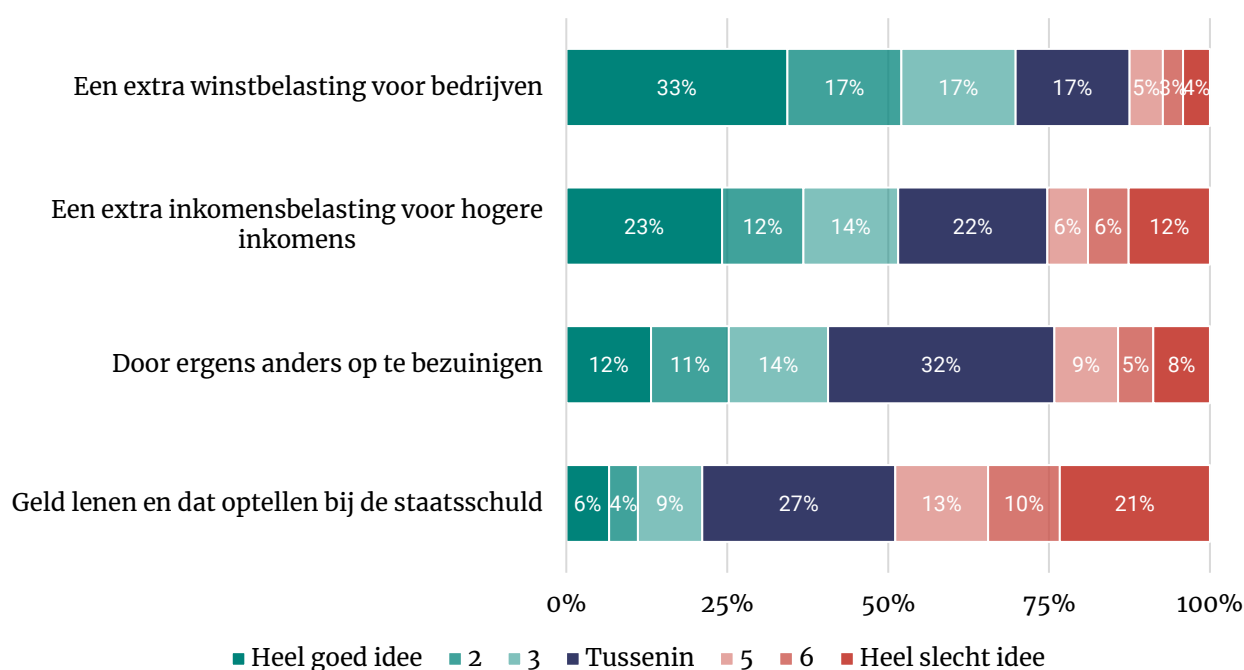
Naar verhouding vinden relatief veel VVD- en GL-stemmers (beide 33%) de compensatie op dit moment voldoende. PVV-stemmers (8%) vinden dit minder andere kiezers. Zij geven vaker aan dat er dit jaar meer compensatie naar alle burgers moet (28%).

3.3 Twee derde staat positief tegenover extra winstbelasting

Om burgers extra te compenseren heeft de overheid extra inkomsten nodig. Daarom is gevraagd in hoeverre Nederlanders enkele ideeën om dat geld op te halen een goed of slecht idee vinden. Het meest positief is men over extra winstbelasting voor bedrijven: twee derde van de Nederlanders vindt dit in meer of mindere mate een goed idee (Figuur 3.3). Een derde is hier zelfs zeer positief over. Voor extra inkomstenbelasting bij hogere inkomens is de helft (49%) voorstander. Ongeveer een derde (37%) wil ergens op bezuinigen, maar een vijfde (22%) vindt dat geen goed idee. Zaken die men onder meer noemt om op te korten zijn “cultuur”, “klimaat”, “immigratie” en “overheid/ambtenarenapparaat”. Het vergroten van de staatschuld vindt men per saldo geen goed idee: 44 procent ziet dit niet zitten en voor 19 procent is dit wel een optie.

Figuur 3.3 – Wat vindt u van de volgende ideeën om dat geld op te halen of vrij te maken? (n=1.084)

Respondenten kregen de volgende toelichting te zien: “Het extra compenseren van burgers zal de overheid geld kosten.”

Voorstanders van extra winstbelasting voor bedrijven zijn met name bij D66 (83%), SP (84%) en GroenLinks (83%) te vinden. Ook hogeropgeleiden zijn het hier relatief vaak mee eens (74%). Belasting op hogere inkomens vindt men vooral naarmate men zelf meer verdient een minder goed idee. Van de Nederlanders die twee keer modaal of meer verdienen is ongeveer de helft tegenstander. Voor de andere opties zijn minder duidelijke verschillen tussen groepen.

4 Verantwoording

Verantwoording

Dit onderzoek – uitgevoerd in opdracht van de NOS – vond plaats van vrijdag 15 tot maandag 18 juli. In totaal werkten 1.084 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek, dit is de helft van de gehele steekproef van 2.171 Nederlanders. Alle vragen in dit onderzoek zijn aan een willekeurige helft van de gehele steekproef voorgelegd.

Het grootste deel van de steekproef (n=960) is afkomstig het I&O Research Panel, 124 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2020). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252: 2019 Annex A-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.